

FORSVARET

Forsvarsstaben

1 av 10

Vår dato 2024-01-31 **Vår referanse** 2024/004975-001/FORSVARET/ 60

Tidligere dato **Tidligere referanse**

Til

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring
Lørenfaret 1C
0585 OSLO

Kopi til

Forsvarsmateriell

23/1448 Høringsinnspill – krav og kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler

Viser til høringsbrev fra Direktorat for forvaltning og økonomistyring (DFØ) og høring “23/1448 - krav og kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler” av 14. desember 2023, og gir med dette innspill til høringen. Høringsinnspillet er et samlet innspill fra Forsvaret og Forsvarsmateriell. Forsvarsmateriell samarbeider en del med Politiets Fellestjenester (PFT) på anskaffelser og har i forbindelse med denne høringen gått gjennom innspillene sammen med PFT, som også stiller seg bak innspillene.

Høringssvaret er strukturert etter ønsket mal fra DFØ, der generelle innspill er plassert i toppen av dokumentet, og andre innspill knyttet til spesifikke krav og kriterier er separert ved bruk av samme titler og nummerering som DFØ har brukt i høringsdokumentet.

Generelle innspill og spørsmål

Miljømerking

Det foreslås at det i veiledningen bør ligge råd om miljømerking og forskjellige nivåer, ref. ISO 14024. I høringen er det nevnt miljømerker kun i forbindelse med kjemikalier, men ikke på andre områder.

Artikler i tekstiler

I forslaget som foreligger er det utelukkende fokus på tekstilet, det vil si det er ikke stilt krav til artikler i selve tekstilene. Egne krav til tilbehør, for eksempel krav til glidelås på et tekstil,

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

hadde vært nyttig å ha med. Bli dette ivaretatt gjennom andre krav og kriterier som er utarbeidet av DFØ? Hvis ja, foreslås det at det i kriteriene for tekstil, henvises til hvor man kan finne krav og kriterier for tilbehør.

Egenskaper for tekstiler

Det er litt uklart om minimumskrav som gjelder for egenskaper for tekstiler (tilsvarende det som blant annet er i kriteriene til Svanen) inkluderes som en del av kriteriene for tekstiler, eller om det er tenkt at det nå er kun disse nye 15 kravene som skal gjelde. Det anbefales at dette tydeliggjøres.

Antibakterielle stoffer i tekstiler

Det foreslås at krav om fravær av tilsatte antibakterielle stoffer/kjemikalier tas inn som en del av kravene, da disse stoffene kan bidra til at bakterier blir motstandsdyktige mot antibiotika. Eksempler på slike antibakterielle stoffer er sølv-ioner og triklosan, som blant blir tilsatt i treningstøy og sokker. Artiklene er som regel ikke merket med at de inneholder disse stoffene, men markedsføres gjerne med at de er antibakterielle, anti-odør, odour-control eller lignende. (Merk at ull er naturlig antibakteriell og det er derfor ikke en utfordring at ull markedsføres som antibakteriell).

PFAS (Perfluorerte stoffer)

PFAS er ikke nevnt spesifikt i høringsforslaget. Det anbefales å vurdere om det bør utformes noen forslag til krav/føringer gjeldende for dette. Eventuelt kunne det vises til annen veiledning spesifikt for PFAS, i veiledningen om bærekraftige tekstiler.

Bærekraft i verdikjeden til tekstiler

Det foreslås at det utvikles krav om statistikk fra produksjonen, altså klimafotavtrykk av produktene, for eksempel at leverandøren skal levere en *environmental plan* som viser klimafotavtrykk og en plan med årlige mål for å redusere klimagassutslipp og miljøfotavtrykket.

Krav til bærekraftig produksjon foreslås også tatt inn som en del av kriteriene. Dette gjelder for eksempel utslipp av skadelige stoffer/kjemikalier i forbindelse med produksjon samt miljøvennlig energi/drivstoff i produksjon og transport. Tekstilproduksjon krever ofte store landområder, mye vannressurser, samt mengder av råvarer og kjemikalier. Det er derfor behov for mer bærekraftige løsninger. Her er det viktig å se hele artiklenes livsløp, inkludert hva som gjøres etter endt levetid for produktet, med krav til gjenvinning/forsvarlig avhending. Krav og kriterier for en mer bærekraftig produksjon i offentlige anskaffelser vil gjøre det mulig å skille tilbydere med bærekraftig verdikjede fra de som ikke ivaretar dette.

Særegne behov i forhold til ytelse og tilgjengelighet for materiell til Forsvaret

Forsvarets operative virksomhet kan i noen sammenhenger ha særegne behov i forhold til ytelse og tilgjengelighet i materiell. Der det i dag ikke finnes aktuelle bærekraftige alternativ i markedet som møter Forsvarets krav til ytelse, vil det være vanskelig eller umulig å gjøre

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

anskaffelser i henhold til de foreslåtte kravene i kriterieveiviseren. Dette vil kunne være gjeldende ved følgende forhold:

- Sikkerhet og funksjonalitet

Dersom det er et dokumentert behov for å prioritere spesifikke materialer eller produksjonsmetoder som er essensielle for å opprettholde høy grad av sikkerhet og funksjonalitet i militære uniformer. Dette kan omfatte situasjoner der alternative bærekraftige materialer ikke oppfyller nødvendige tekniske krav.

- Force majeure-situasjoner

I tilfeller av force majeure, for eksempel naturkatastrofer, krig eller andre uforutsette hendelser som begrenser tilgjengelighet av bærekraftige alternativer.

- Nasjonal beredskap

Dersom anskaffelsen av militære uniformer anses som kritisk for nasjonal sikkerhet eller er knyttet til beredskapssituasjoner og det ikke er tilgjengelige bærekraftige alternativer som raskt kan oppfylle behovene.

- Teknologisk umodenhet

I tilfeller der bærekraftig teknologi eller bærekraftige materialer ennå ikke er tilstrekkelig utviklet eller tilgjengelig på markedet. Dette kan omfatte situasjoner der det ikke er mulig å oppfylle militære krav ved bruk av eksisterende bærekraftige alternativer.

- Spesifikke egenskaper

Unntak kan være aktuelt dersom det er spesifikke egenskaper eller tekniske krav som er kritisk for operasjonell effektivitet og sikkerhet knyttet til militære uniformer, som ikke kan oppnås med tilgjengelig bærekraftige alternativer.

- Begrenset tilgjengelighet

Dersom det er en manglende tilgjengelighet av bærekraftige alternativer i tilstrekkelig skala for å møte behovet for militære uniformer.

Innspill til spesifikke krav og kriterier

1. Bærekraftig bruk av tekstiler - eie

- Dersom leverandøren får et informasjonspåbud foreslås det at dette kravstilles tydelig fra oppdragsgivers side slik at det blir egnet for bruk.
- Mange leverandører er modne for å kunne tilby informasjon om bruk og vedlikehold i forbindelse med kontrakten. Markedet er i stand til å utføre dette. Mange leverandører (også offentlige etater i europeiske land) bruker allerede RFID, NFC eller QR/barcode systemer til nettopp dette på tekstiler og beskyttelse. Et slikt system kan også knyttes opp mot artikkeldata for eksempel i SAP, for videre effektivisering og kartlegging. Oppdragsgiver bør også sikre at det settes krav til tilgjengelighet og sikkerhet på de plattformene informasjonen skal ligge på (QR, nettbasert). Det er viktig at dette ligger trygt, samtidig som det må være lett tilgjengelig for brukeren. For å kunne ha nytte av informasjonen er det viktig at det stilles krav om enhetlig utforming av merking, og kommunikasjon av denne.

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

- Det foreslås å legge inn et krav om merking av artiklene. Merkingen må være i artikkelens levetid. For bekledning bør det være krav om vevet etikett med innvevet informasjon. Informasjon om vask og vedlikehold må være i artikkelen i tillegg til for eksempel Datamatrix/QR-kode hvor man kan finne mer informasjon om bruk og vedlikehold.
 - Kravet bør gjelde alle artikler i kontrakten, men hovedsakelig ha fokus på de artiklene hvor det er forventet lang levetid når det gjelder reparasjoner. Grunnen for at det bør gjelde alle artiklene er for at leverandørene ikke skal jukse med «melk&brød-produktene», dvs. de produktene som er billigere å produsere, men som vi bruker mye av, for eksempel sokker.
 - Frist for å ha dette på plass bør være innen første leveranse slik at det er på plass før artiklene tas i bruk.

2. Statistikk og måling – eie

- Mange leverandører er modne for å kunne tilby systemer for sporing i forbindelse med kontrakten. Hvor omfattende statistikk og måling skal være, bør vurderes i forkant av hver enkelt kontrakt basert på aktuelle behov oppdragsgiver har til gjeldende type artikler. Det bør gis informasjon i utlysningen om hva som minimum må inn av type sporing/måling og eventuelt format som det er ønskelig at informasjonen blir gitt på. Sporing på batch er nyttig for å kunne følge opp feil/reklamasjoner for artikler i bruk og dette må inn som varig informasjon i hver enkelt artikkel. For forsvarssektoren kan det likevel være artikler som av sikkerhetshensyn ikke kan tillates sporing.
- Vi erfarer at mange leverandører vil kunne levere på sporingssystemer, men det er svært avhengig av at vi som kunde vet hva vi ber om, og gir leverandøren klare føringer på hvordan dette skal leveres slik at det gir verdi.
- Oppdragsgiver bør vurdere om det er behov for et skal- krav at produktet har batch sporing (ikke hylleware) for å følge opp i levetiden. Oppdragsgiver må ha god kontroll selv på statistikken, hva som blir kjøpt, kassert, avvik o.l.
- Oppdragsgiver må også ta sitt ansvar for å følge opp artiklene i bruk og ikke legge alt ansvaret på leverandør.
- Det kan være nyttig å be om rapportering/regnskap fra leverandøren på hvor mye som blir “ødelagt” eller “feil produsert” under produksjon samt hva leverandør gjør med materiellet som ikke kan brukes.

3. Bærekraftig bruk av tekstiler – leie

Ingen kommentarer

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

4. Statistikk og måling – leie

- For forsvarssektoren er det antagelig kun snakk om leie av tekstilartikler av typen sengetøy og håndklær, artikler som har relativt kort levetid, men har stort volum. Vi ser det ikke som hensiktsmessig å ha kursing og digital info tilgjengeliggjort for brukerne for denne type artikler. Leverandøren (som både anskaffer og vasker) bør derimot ha full kontroll på dette.
- Det er her snakk om at samme aktør både anskaffer og vasker produktene. Å pålegge leverandøren/vaskeriet en oppfølging av hver enkelt artikkel kan være nyttig for å ha kontroll på produktenes levetid og avdekke eventuelle avvik raskt. Det bør på bakgrunn av innhentet informasjon kunne settes krav til artiklenes egenskaper og bidra til lengre levetid.
- Det foreslås også et krav til at leverandør/produsent har en plan for bærekraftig gjenvinning/avhending av artiklene. Leverandøren må komme med informasjon om hva som blir gjort når det gjelder resirkulering o.l., etter endt levetid. Anbefaler at det stilles krav til at dette er noe som skal følges opp i kontraktperioden, for å følge med på utviklingen.
- For forsvarssektoren kan det være artikler som av sikkerhetshensyn ikke kan tillates sporing.

5. Design for lang levetid (eie og leie)

- Vedlikeholdsavtale foreslås som et eget krav. Det bør ikke være gratis for denne type artikler, men vedlagt prisliste.
- Oppdragsgiver må vurdere om og hvordan kostnader for vedlikehold skal være en del av konkurransen.
- Det vil trolig være bedre å ha dette som skal-krav eller kontrakts krav enn som tildelingskriterie. Produktdatablad for tilbehør bør leveres som en del av tilbudet. På denne måten kan man velge å kjøpe dette separat. I tillegg bør leverandøren kunne levere tilbehør i hele kontraktperioden i henhold til prisliste. Kostnader for tilbehør bør ikke være en del av evalueringen gjeldende tildelingskriteriet pris/kostnad.
- Ved reklamasjon, som ikke skyldes brukerfeil, innen produktenes forventede levetid, foreslås et krav om at leverandøren sørger for reparasjon av produktet og kostnadene knyttet til dette (transport, arbeid og behov for materialer). Så langt det er mulig bør det være et krav om at produktene repareres, enten internt ved at leverandøren belastes kostnaden for dette eller i regi av leverandøren, fremfor at de kasseres og erstattes av nyproduserte artikler.
- Plagg bør være designet slik at deler som skal kunne byttes, dersom de blir ødelagt, er enkle å skifte ut.
- Kravene til design på produktet må også reflektere reparasjonsmuligheter. Tilgjengeliggjøring av reservedeler som glidelåser (også kun glidelåshoder), knapper etc., samt eventuelt lappe-kit for skallprodukter, bør være en del av kravet. Egen pris

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

kan oppgis på disse. Det foreslås også at det stilles krav til at leverandøren leverer med en reparasjonsveiledning av produktet og hvilke tilbehør som kan brukes (unngå å ha for mange ulike tilbehørsdeler, for eksempel ved at samme type knapp kan brukes på flere produkter)). Å kravstille at samme tilbehør kan brukes på flere produkter er noe også oppdragsgiver bør vurdere i kravstillingen.

- Det foreslås å vurdere om det bør stilles krav til at leverandøren har en ordning for reparasjon av ikke-reklamasjoner som også prises. For at dette skal være bærekraftig bør det være krav til at reparasjonene utføres innenfor landegrensene, eventuelt sendes i større batcher.
- Det kan være utfordrende for forsvarssektoren å gjennomføre vedlikeholdsavtaler som går over veldig mange år (mer enn fire år), da det i mellomtiden blir inngått nye leverandøravtaler. Det vil være en logistikkutfordring å skille nytt materiell fra gammelt og ha oversikt over hvilken reparasjonsleverandør materialet hører til. Ved reparasjonsavtaler som varer i 10 år vil man måtte ta høyde for økte priser fra leverandørene som da må ha tilgang til materialet over en relativt lang periode.
- Når det gjelder reservedeler er det viktig å skille mellom garanti og reklamasjonssaker. Bruksfeil og vanlig slitasje gir reparasjon på oppdragsgivers regning. Er produktet av dårligere kvalitet enn bestilt er det en reklamasjonssak. Reklamasjon er alltid gratis.
- De to punktene om logo kan skape motstrid. Det er nok en fordel å kunne ha mulighet til å dekke over det, enn at det skal være høy nok kvalitet til å vare ut produktets levetid. Og hva gjelder levetid, hvordan det defineres, er avhengig av de ulike krav til de forskjellige tekstilgruppene.

6. Ufargede tekstiler (eie og leie)

- Dette vil for Forsvarssektoren være spesielt aktuelt for artikler i ull, for eksempel tykke sokker og tovede artikler der funksjon er viktigere enn farge.
- Det foreslås også å vurdere om hvite bomullsartikler, for eksempel t-skjorter og skjorter trenger å være så "kritthvite" som brukerne er vant til. Dersom man kan godta en mer naturlig hvitfarge vil det ikke være behov for å bleke fibre/tekstil i så stor grad som det ofte blir gjort for å få tilstrekkelig hvite materialer. Dette vil i tillegg føre til mindre bruk av kjemikalier og vil gi mindre slitasje på tekstilet.

7. Flammehemmere (eie og leie)

- Vi anser ikke kravet som for strengt gjeldende bekledning, men det bør vurderes nivå for flammehemming gjeldende artiklene som skal anskaffes. Er det behov for at det er

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

et absolutt krav til at materialet ikke tar fyr, eller holder det at det er selvslukkende og/eller ikke smelter ved kontakt med varme/flamme.

- For å unngå bruk av flammehemmende kjemikalier anbefales det å i større grad stille krav til tekstiler med iboende flammehemmende egenskaper, som for eksempel Aramid/Nomex i ytterplagg.
- EN ISO 15025 er en standardisert testmetode som er vanlig å bruke på tekstiler. For arbeidstøy, som skal beskytte mot varme og flamme, brukes ofte EN ISO 1161.2
- Forslag til rettelse til siste avsnitt i teksten: Lin er en cellulosebasert fiber som tar lett fyr. Det stemmer med andre ord ikke at dette er en fiber med naturlig flammehemmende egenskaper tilsvarende det som gjelder for ullfibre.

8. Oppstartstid (eie og leie)

- Dette anbefales å være basert på markedsdialog, da det er vanskelig å gi en konkret anbefaling til minimums oppstartstid. Det bør tas en konkret vurdering i den enkelte anskaffelsen når det kommer til hva som bør være oppstartstid. Det anbefales å ha oppstartstid som et standard spørsmål i forbindelse med markedsdialog (RFI) før utlysning. Vår erfaring er at dette vil variere med type artikler og om det er snakk om hylleware eller ikke.
- Det er også viktig med forutsigbarhet for leverandørene i kontraktperioden slik at de kan planlegge innkjøp av råvarer og produksjon. Dersom oppdragsgiver kan forutsi hvor mye det vil være behov for av leveranser for de forskjellige artiklene i kontrakten, for eksempel ved å kunne gi årlige prognoser i forbindelse med kontraktsmøter, og når de må ha dette tilgjengelig på sitt lager, vil det kunne gjøre at leverandørene kan planlegge sin produksjon på en mer bærekraftig og produksjonsvennlig måte.
- Bestillingstider ved avrop er kontraktsfestet. Her må oppdragsgiver ha mulighet til å kontraktsfeste det som er nødvendig i den aktuelle anskaffelsen. Vi anser det derfor ikke nødvendig med egne kravformuleringer.
- Krav og kriterier for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden kan brukes sammen med kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, som er utviklet av DFØ sammen med Etisk Handel Norge.

9. Sosialt ansvarlig produksjon utvalgte produkter

- Det anbefales et kvalifikasjonskrav til at leverandøren skal være sertifisert i henhold til SA8000 eller tilsvarende.
- Enkelte merkeordninger for tekstilartikler har både krav til miljø og etikk, dette gjelder bl a: Svanen, EU Ecolabel og GOTS. Oeko-tex STEP (for tekstiler og skinn) dekker også sosialt ansvarlig produksjon og helse og sikkerhet på arbeidsplassen.

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

Merkeordningene begynner å bli utbredt for flere typer artikler blant annet håndklær, sengetøy og bekledning i trikotasje. Dersom oppdragsgiver etterspør disse merkeordningene enten i form av krav eller som tildelingskriterie, vil det gi initiativ til leverandørene for å sertifisere sine artikler. Forsvaret har flere eksempler på utlysning av kontrakter de siste årene der man har hatt miljø som en del av kravspesifikasjon eller tildelingskriterie, og fått kontrakt med leverandører som har Svanemerket bekledning i trikotasje. Det har også vært kontrakt med GOTS-sertifisert bomull i skjorter. For forsvarsmateriell med spesielle krav til ytelse er merkeordninger vanskelig da et fåtall av produktene oppfyller kravene til merkeordning på grunn av spesielle krav til ytelse.

- Det foreslås at det i tillegg settes etiske krav til dyrevelferd for artikler som inneholder ull. Det anbefales at det settes krav til at artiklene skal sertifiseres i henhold til Responsible Wool Standard (RWS) eller tilsvarende.
- Det bør også settes etiske krav til dyrevelferd for artikler som inneholder dun. Det anbefales å sette krav til at artiklene skal sertifiseres i henhold til Responsible Down Standard (RDS) eller tilsvarende. Om dette ikke kommer inn under kriterier for tekstiler, foreslås det inn under et annet av DFØs kriterier dersom det ikke allerede er dekket.

10. Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter

- Det anses som viktig at det settes krav til dette fremover, i hele leverandørkjeden og at det følges opp i kontraktperioden.
- For leverandører som ikke er omfattet av åpenhetsloven, foreslås det utarbeidet en samsvarsmatrise som leverandørene skal fylle ut.
- Det å stille dette kvalifikasjonskravet i alle anskaffelser som er av en viss størrelse i en høyrisikokategori kan være hensiktsmessig for å få alle leverandører med på det. Når det kommer til evalueringen av kvalifikasjonskravet er en avhengig av at det er enkelt å skille de som oppfyller kravet og de som ikke oppfyller kravet. Hvis det ikke er lett å kontrollere, kommer en fort i tvilstilfeller og det kan ødelegge hele anskaffelsen hvis en da ikke håndterer informasjonen riktig.

11. Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter inklusive levelønn

- Levelønnsutbetaling anbefales å skje i henhold til det landet de jobber i. Akkurat nå skjer det veldig mye i mange land på dette området. For eksempel i Bangladesh var lønnsveksten bare i desember høyere enn de siste 5 årene til sammen. De som skal produsere i lavkostland må ta høyde for at lønningene kan bli mye høyere på kort tid.

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

- Vi bør vise at levelønnsutbetaling skal være utregnet iht. en spesifikk standard – dette kan forenkle prosessen.
- Vi anbefaler ikke å gi halvpøeng til leverandører som ved tilbudsinnlevering enda ikke kan dokumentere utbetalt levelønn til ansatte ved produksjonsenhet. Levelønn må de ha på plass ved tilbudsinnlevering.
- Risiko: Det er at det kan være vanskelig å være oppdatert på utviklingen i alle landene. Det skjer mye, i forskjellig tempo, i de forskjellige landene.
- Det siste spørsmålet vedrørende initiativer for å fremme bedre arbeidsvilkår er utfordrende da det blir krevende å ha inngående kjennskap til alle sanne produsenter i et anbud. Det bør ut fra risikovurdering vurderes å besøke leverandørene der produksjonen skjer.
- Sertifisering i henhold til SA8000 eller tilsvarende anbefales å være et kvalifikasjonskrav og ikke en del av tildelingskriteriene. Det foreslås å utarbeide noen minimumskrav til hva som skal være på plass ved kontraktinngåelse og hva det skal jobbes med å forbedre i løpet av kontraktperioden basert på risiko i leverandørkjeden.

12. Innhold av stoffer som gir grunn til bekymring

- Oppdragsgiver bør i tillegg til dette kravet vurdere å sette krav til sertifisering i henhold til ISO 14024, Type 1 Miljømerker som for eksempel Nordisk Miljømerking (Svanen), Eu Ecolabel, GOTS eller tilsvarende. Med bakgrunn i markedsdialog og erfaringer gjeldende markedets modenhet kan dette settes som Skal-krav, kontraktskrav eller tildelingskriterie.
- Dersom det ikke settes krav til Miljømerke-sertifisering, anbefales det som minimum å sette krav til sertifisering i henhold til Oekotex 100, produktklasse II for materialer og tilbehør.

13. Formaldehyd

- Det anses som svært utfordrende å følge opp ved produksjon utenfor EU.
- Forsvaret har god erfaring med å sette krav til Oekotex 100, produktklasse II for materialer og tilbehør til bekledning. Dette vil sikre at det ikke er kjemikalier satt over grenseverdi fra REACH kandidatliste.

Det anses som viktig å kontrollere at sertifikatene er gyldige (kan gjøres på Oekotex sin hjemmeside) og at de gjelder for artiklene som skal anskaffes. Noen ganger er det nødvendig å etterspørre/sjekke underliggende dokumenter (for eksempel labtest gjeldende grenseverdier) for å kunne verifisere at sertifikatet er relevant for artiklene som skal anskaffes. Det kan også være aktuelt å gjøre stikkprøve av anskaffet

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

materiell for kontroll opp mot grenseverdier for aktuelle stoffer fra kandidatlista det er sannsynlighet for å finne i artiklene som leveres. Det er akkrediterte testlaboratorier flere steder i verden, for eksempel RISE i Sverige, som kan teste artikler for å kontrollere at de er i henhold til grenseverdiene for Oekotex-sertifisering. Laboratoriene kan gi anbefalinger om hva det bør testes for basert på risiko og kontrollere dette.

14. Miljøvennlig vaskeritjeneste – eie og leie

Ingen kommentarer

15. Miljøkrav til vaskerier

Gjennom prosessen med anbudet på vaskeritjenester for Forsvarets personlige bekledning og utrustning har vi gjort oss noen erfaringer:

Transport: Vi kan stille krav om at transporten må skje med elbil eller hybridbil. Det er praktisk på kortere avstander, men det er flere utfordringer når avstandene blir lange, været er utfordrende, man frakter sikkerhetsmateriell som må bevoktes osv. Hvis kravene er for ensidig/strengt skrevet, vil de som må bruke biler med fossilt drivstoff komme veldig dårlig ut. Det er uheldig hvis de på andre måter er mye bedre enn de som kun tilbyr elbil. Hvis leverandøren har mange vaskerier, vil avstandene bli kortere og de kan svare ja på elbil/hybridbil. Men har man færre, men større (og kanskje mer effektive) vaskerier, må man kanskje svare nei.

Vaskemidler: Vi bør stille krav til at vaskeriene skal bruke miljøvennlige og godkjente vaskemidler. Det er vår erfaring at vaskeribransjen i Norge er kommet langt, så dette er noe vi trygt kan stille krav om. De fleste bruker Ecolab som leverandør av vaskemidler.

Reparasjon: Det mest miljøvennlige vi kan gjøre, er å ta godt vare på det vi allerede har anskaffet. Det gjør vi ved å vedlikeholde og reparere det vi kan. Alle vaskerier vi bruker, bør kunne tilby å reparere det de vasker. Det beste er om det skjer på stedet. Disse vaskeriene/systuene må kunne vise til gode rutiner når det gjelder kvalitetskontroll både på skitten og ren side.

Ingrid M. Gjerde
generalløytnant
sjef Forsvarsstaben

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.

Postadresse
Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks
/
Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA